

Educació Emocional i Ciutadania

Resum

En reiterades ocasions sentim parlar de Ciutadania com una projecció dels valors col·lectius, del reflex d'una societat que desitja ser la millor versió de si mateixa, però certament, com a tota expressió de col·lectivitat no podem oblidar que respon a la condició individual i subjectiva de cada persona que la compon.

Si establim que la Ciutadania es genera a partir de tots els ciutadans que la componen, i que cadascun d'ells com a persona singular i única és l'expressió d'un determinat jo que es projecta i interactua cap els altres, és fàcil intuir que en l'educació i socialització de cada persona s'estableixen les bases sobre les que fonamentar la futura Ciutadania. Per això considerem indiscutible la rellevància que té la dimensió emocional en la formació dels futurs ciutadans. Des de l'escola es pot i s'ha de potenciar l'aprenentatge més important en la vida de tot ser humà, el d'aprendre a ser "persona".

Introducció

Fa uns quants anys un professor de pedagogia començava una de les seves classes amb els estudiants de magisteri amb la projecció de la pel·lícula "*en busca del fuego*". Es tractava d'entendre i donar sentit la necessitat que des dels inicis dels temps ha mogut a les persones agrupar-se, a entendre's, a compartir emocions i interessos tot buscant més i millors possibilitats de supervivència. Si bé l'origen de les relacions entre iguals per adaptar-se al medi poden semblar molt llunyanes, la seva essència és absolutament vigent en la nostra realitat. És una dimensió de màxim interès per als mestres d'avui en dia, que pren rellevància i actualitat amb l'educació per a la Ciutadania.

La complexitat de la nostra societat actual ens obliga a una organització en el desenvolupament i aprenentatge de les noves generacions que s'inicia des de la llar d'infants i que s'allarga gairebé durant tota la vida. Per tot això en parlar de Ciutadania cal considerar que els nens d'educació infantil d'avui són els ciutadans de demà, creixeran i desenvoluparan les seves potencialitats des d'una determinada realitat, des d'un enfocament docent, des d'una interacció plena de significacions. Tot això a través d'unes determinades formes de comunicació, d'abstracció de la realitat, de construcció del coneixement i de les relacions personals. Això implica necessàriament, un aprenentatge significatiu en les dimensions emocionals individuals i col·lectives.

Relacions entre l'educació emocional i l'educació per a la ciutadania

Per arribar a una ciutadania responsable i significativa, cal que prèviament la persona tingui oportunitat de desenvolupar una gestió emocional equilibrada tan en la seva dimensió subjectiva com col·lectiva. Per a nosaltres és indiscutible la rellevància que té la dimensió emocional en la formació dels futurs ciutadans.

Ens estem referint a la necessitat de l'educació emocional en l'àmbit escolar com un dels primers àmbits de socialització. S'ha de treballar des ben petits en un clima de que faciliti l'aprenentatge emocional constructiu de cada persona, de cada futur ciutadà.

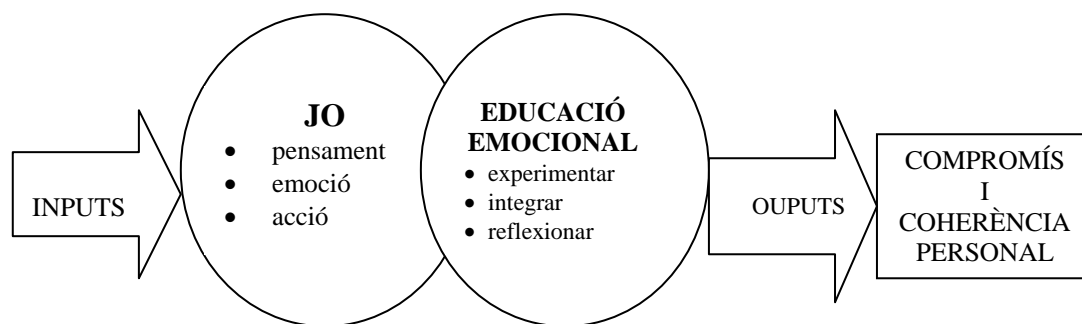
a. Elements de la dimensió subjectiva:

El desenvolupament i aprenentatge de cada persona es produeix des de d'integració de les tres dimensions pensament, emoció i acció, o millor dit, cap, cor, i ma.

Es tracta d'ajudar als nens a tenir una bona autoestima, a expressar els seus sentiments, a escoltar i ser escoltats, per integrar el que pensen, senten i fan.

Cal tenir l'opció de rebre "inputs" emocionals des de tots els processos d'aprenentatge en que el nen està implicat, per poder-los experimentar, integrar i reflexionar facilitant la possibilitat d'anar cap el propi autocreixement emocional. D'aquesta manera, podran esdevenir significatius en la dimensió subjectiva i es podran generar "outputs" o respostes constructives que es projectin en la dimensió col·lectiva, és a dir, cap una futura Ciutadania.

Cal aprendre a gestionar tot això de manera constructiva i equilibrada.

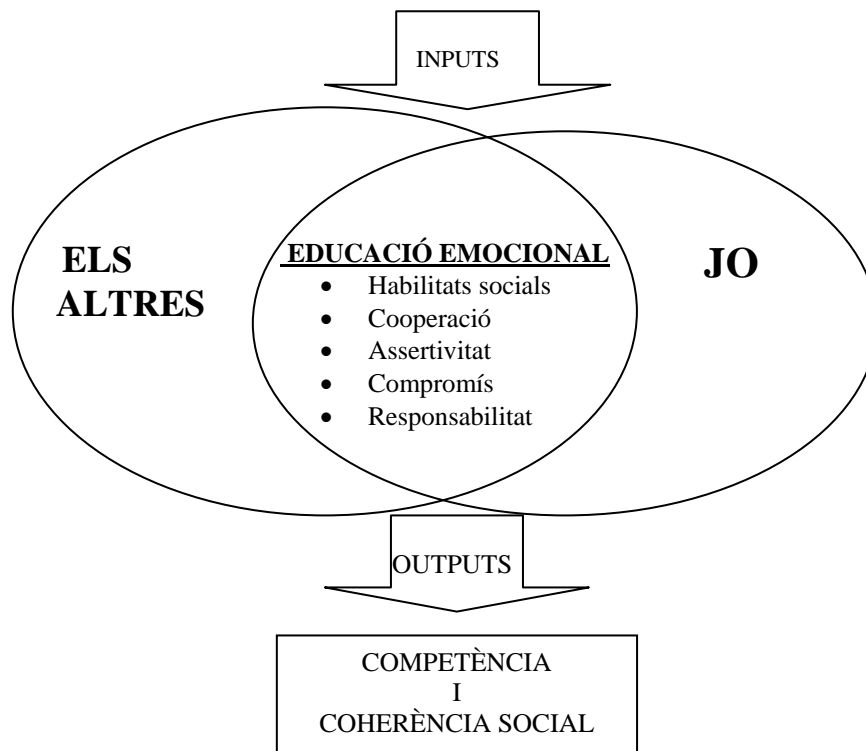
Des de l'escola i la família cal generar climes on s'ajudi i es potenciï el desenvolupament de la gestió emocional equilibrada de cada infant, com una font experiències i aprenentatges sobre el qual edificar una ciutadania responsable. Tot això s'ha de canalitzar, necessàriament des de l'educació i l'aprenentatge emocional afavorint el desenvolupament de les competències cognitives, socials i ètiques.

b. Elements de la dimensió col·lectiva :

Els valors de la Ciutadania solen sublimar els millors anhels de cada societat d'una manera col·lectiva, però tenen un efecte de "certa relativització" en la responsabilitat individual de cada component.

L'Infant en tenir possibilitats de desenvolupar un gestió emocional equilibrada esdevé una persona amb tot el seu potencial per entendre's més i millor amb els altres. Així doncs, cal potenciar les habilitats socials com l'empatia envers els altres, parlar amb respecte, amb arguments ben raonats i assertius tindrem una bona eina per aprendre a conviure. Aquestes habilitats socials faciliten l'autoregulació i el control dels propis impulsos i també prendre consciència de la importància de tots els punts de vista (propi i de l'altre).

Les relacions d'aquest elements queden definides en l'esquema:

Bàsicament al poder desenvolupar una bona *competència social*, amb assertivitat, acollida i possibilitat d'entendre les motivacions dels altres, i fer-ho d'acord amb les pròpia coherència personal, es generarà una millor entesa entre les persones i conseqüentment es reforçarà la *coherència social*. La cooperació i la comunicació son elements bàsics per potenciar la millor versió de cada persona, i col·lectivament de la societat.

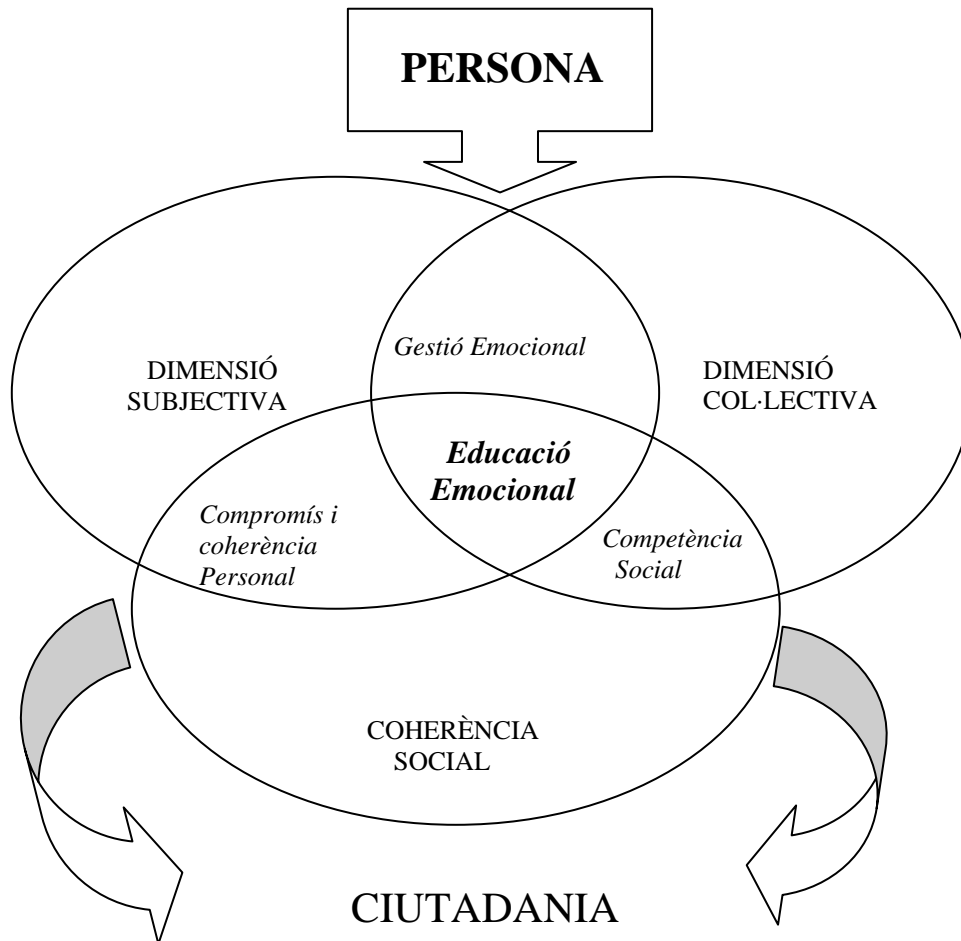
Cal entendre que es tracta de potenciar el desenvolupament de les competències emocionals de la persona com una plena humanització fruit de la interdependència entre els humans. És llavors quan serà del tot significatiu parlar de l'educació per a la ciutadania.

Una visió de conjunt

És indiscutible la rellevància que té la dimensió emocional en la formació dels futurs ciutadans. Si des de l'escola es potencia l'aprenentatge més important en la vida de tot ser humà, el d'aprendre a ser "persona", s'estarà capacitant al nen/a per afrontar amb èxit la majoria dels problemes de cada dia, d'una societat que es transforma constantment. És fàcil constatar que molts reptes socials d'avui eren quasi desconeguts fa pocs anys i els referents per donar respostes s'han de generar sobre les urgència de les noves situacions. D'aquí que pensem que serà bo que preparem al infants per tenir una gestió emocional equilibrada i amb la capacitat de generar la millor versió de la pròpia persona del futur ciutadà.

Si es treballa per assolir una bona gestió emocional que es projecti en les dimensions subjectiva i col·lectiva de la persona es generarà la possibilitat d'assolir el *compromís personal* necessari per arribar a la *coherència social*, a la reciprocitat entre el que es proclama i les accions que es duen a terme.

Les relacions entre tots aquests elements que hem anat explicant es mostren, de manera integrada, en el següent esquema:

Reflexió final

- Hem establert la relació entre l'educació emocional i l'educació per a la ciutadania, però això certament, requereix la màxima coherència de les propostes educatives –família i escola-, és a dir, amb el que es fa quotidianament i en continuïtat.
- Si la formulació de la ciutadania es fa sense prendre en consideració la necessitat d'una bona gestió emocional, es corre el perill del tractament superficial y que únicament s'estigui treballant en la dimensió informativa dels aspectes inherents a la Ciutadania.

- Si es vol potenciar la dimensió formativa, com la millor preparació per a una societat més sana i més justa, cal començar per una educació que estimuli la gestió emocional equilibrada, la sensibilitat moral i el bon criteri per a afrontar una ciutadania significativa.
- Es a partir de la pròpia interiorització del compromís que aquest podrà ser projectat en els altres.
- Parlar de qualsevol compromís social, parlar d'una veritable ciutadania pot ser molt incoherent si prèviament no s'ha potenciat persones capaces de gestionar les emocions d'una manera constructiva per a un mateix i envers el altres.
- Per això entenem que els ciutadans s'haurien de preparar per poder exercir una Ciutadania amb majúscules, carregada de sentit i acompanyada de tots els seus elements (coherència, responsabilitats, compromís, projecció, etc.).
- Estem davant la formació dels futurs ciutadans d'una societat que necessita i aspira ser millor, més justa i equilibrada. Això requereix una veritable educació emocional que serveixi de base sòlida i significativa per poder participar en una veritable Ciutadania.
- Amb aquesta proposta volem anar més enllà de les dimensions relatives al paper de l'educació emocional a l'escola, identificant-nos en una visió global i compromesa dels futurs ciutadans d'una societat que necessita, aspira i pot ser millor, més justa i equilibrada.